

Den faderlige Haand som fører det
Riis, som refser de elstelige Born.

3

en Tale

paa 5te Sondag i Faste i Korskirken

ved

J. W. Brun.

Bergen, 1794. Trykt hos N. Dahls Esterleyerste.

95d 0666 56

Esaiæ 43 Cap. 1—3.

Men nu siger HÆRREN, som støbte dig
Jacob, han, som dannede dig Israel!
fryge ikke! thi jeg forloser dig; jeg
kalder dig ved Navn: Du er min!
Når du gaaer igennem Vandene, da
er jeg hos dig, og igennem Floderne,
da skulle de ikke overskylle dig; og når
du gaaer igennem Ilden, skal du ikke
forbrændes, og Euen skal ikke fortære
dig; thi jeg HÆRREN er din GUD! jeg
Israels Hellige er din Besvær.

Bøn for Prædiken.

Evige! urandsagelige Guld! forfærdelig i dine Domme! og i din Misskundhed faderlig! Uden du bevogter Staden, væage Vægterne forgiæves. Du som nedbryder de Nægtiges Paladser og grundfæster den svage Hytte! Udræk dit Freds-Zepter over din Arv, og lad dit Folk boe tryggelig under dine Vingers Skygge! Ndmyg os alle, baade Høye og Lave, under din vældige Haand, at du kan ophøye os igien i sin Tid. Du bød det, og Luen blev et Riis i din Haand; Du bød efter, og Risset blev brudt, og Luen dæmpt. HÆerre vor Gud! forbarme dig over os, og vær vor Tilflugt og Styrke paa enhver Nødens Dag! Velsigne Kongen og hans Huus, Landet og hans Folk. Lad præret Guld komme ud af enhver straffende Ild, vore Hierter dannes ved enhver Modgangs Præret! Før os gennem Ilden og Vandet, men udfør os dog til at vederqvæges, men vederqvæg os dog med din faderlige Misskundhed, at dit allerhelligste Navn måtte prises, og din Ere bøs iblandt os. Amen.

Hører Rijset og den som haber bestillet det! Denne frugtelige Advarsel til Guds Folk læse vi Michæ 6, 9. Og vi have Grund, at tage den til Hierte. Den Guld, som taler Fred til os i sit Ord, og vi høre ikke, den Guld som lader os boe tryngeligen, og vi takke ikke, nodes siundom at tale med Gierninger, at fordrive Sovn med straffende Haand, at opglaede folde Hierter ved een eller anden Bredes Ild. **Hører Rijset!** siger Propheten; ja saa vil det være, naar du ikke hører Ordet; Saa maa Faderen handle med sin esterladne Son; Rijset hører med til den faderlige Opdragelse. Lykkelig endda den Son, som blot hører Rijset, uden endnu selv at føle det; men kun da lykkelig, om han ogsaa med sin Siels heele Opmerksomhed hører det, om han tager det virkelig til Hierte. Er han ligegyldig, naar hans ældre og bedre Broder resses, eller det som er endnu værre: kan han smilende bestue Broderens Kesselse, saa er han ikke det gode Barn, saa moednes han selv til en Straf, mindre faderlig, meere streng, end den, hvortil han kun var et letsindigt Vidne. **Hører Rijset!** siger Propheten, og hvad skal det lære os at spørge om, at lede ester? Ikke ester den ressede Broders Brøde, ikke ester Materie til strenge Domme, ikke ester Steene at legge paa den trykkende Byrde; dette er mindre end broderligt, men alt for sædvanligt dog desverre! Vi hørde ofte disse andægtige, men phariseiske Suke: "Ach! Ja! det kunde ikke andet være, der herskede saa mange Laster i dette Huis, i denne Stad, i disse Riger, Straffen maatte engang komme, og

dette er Hævnens Dag. Men vore egne Huuse,
 skulle de alle, eller de fleste, være saa reene Helligdom-
 me? Skulle ikke hist og her i en Askrog findes et eller
 andet Uretfærdigheds Rov? et eller andet gyldent Kle-
 nodie, besmittet med Enkens Zaarer, som pantsatte det
 for halv Verd i Nødens sidste Stund? Eller skulle
 ikke et eller andet Værelse kunne vidne mod os om For-
 brydelser, som hidtil vare begravne i Merket? Kort:
 Hvo der er reen, kaste den første Steen, Joh. 8.
 Om alt saadant skulle vi ikke bekymre os; men naar
 vi here Riiset, kan spørge: hvo der har beskilt
 det? hvilken Haand der fører det? En veldig
 Haand, men en Faders Haand, en Haand, som har
 flere Rørs end dette eene, og som kan anbringe ogsaa
 dette med endnu større Kraft, hvorsomhelst den vil.
 Hører du Riiset, saa giv noye Agt paa, om du ikke kan
 opdage nogen Faderlighed midt i Straffen, nogen vel-
 gjørende Hensigt eller Virkning af den udsendte Pla-
 ge, nogen mægtig Grændse, sat i Misskundhed, for
 den Hodelæggelse, som ellers skulle grebet videre om sig!
 Og seer du dette, da lad milde Gledens Zaarer flyde;
 da tenk: Det var et Rørs, men dog en Fader-Haand,
 som førde det. Selv den Røsede maa kyssse Riiset, selv
 han maa sige: Du tugtede mit vel, men du gav mig
 ikke i Nøden, Ps. 118. Og hvo du da er, min Ven!
 som beskyuer din Broders Vanheld, og der opdager disse
 ret herlige Syner, skulle du ikke ogsaa lade dig tugte
 ved det samme Riis? Skulde du ikke tenke: Til mig
 kan Norden da ensaang komme; maatte jeg da ogsaa
 kunne haabe faderlig Skaansel, maatte jeg til den End-
 e aldrig giøre mig mit Sonne-Navn uverdig, maat-
 te jeg dannes alt meere og meere til det store Haab, at
 ogsaa jeg i Nødens Stund kunde vente Frelse fra Fa-
 des

deren. Saaledes, andægtige Tilhørere! ønskede jeg at stemme vores tanker til at betragte Dagens Text, med saadanne Betragtninger at leede os hen til Usken af hans Huus, som i den guddommelige Huusholdning er vor første Broder, og i den menneskelige, Rigernes Fader. Hører Rilst, og hvo der havver besikket det. I hørde Texten, og I skulle høre dens Indhold at være:

Den faderlige Haand som fører det Riis, som resser de elstelige Born.

Vi see her:

- 1) Bornene,
- 2) Rilst,
- 3) Den faderlige Haand.

1) Vi gjore mange umyttige Spørsmaale, naar Neden overgaer andre, hvorledes de paadroge sig den, hvorledes de kunde undgaaet den, hvad vi i deres Sted viue have giort, hvad vi ville gjøre, om saadant rammede os, eller hvad vi ville gjøre, at det ikke skulle ramme os nogenfinde; Men eet Spørsmaal skulle vi gjøre, og det turde være det vigtigste: Hvordan vi selv ville ønske os at være, naar noget saadant traf os, om vi da kunde regne os blandt Guds elstelige Born, blandt guddommelige Forjættelers Arvinger, blandt dem, der kunde haabe med nogen Grund faderlig Skaansel midt i Straffen. Det er Mahleriet over saadanne Guds Mandlinge, som indeholdes i Textens første Deel, og som er den første Deel af min Tale. Saa heider det: Men nu siger Herren, som stakte dig Jacob, Han, som dannede dig Israel! Frygt ikke! thi jeg forløser dig; Jeg falder dig ved

Navn: du er min. Her beskrives, synes mig,
 elskelige Born: a) Deres stolte Herkomst,
 b) Deres guddommelige Forædling, c)
 Deres velarundede sørlige Tillid. a) Den
 stolte Herkomst nevnte jeg, endskønt Mahleriet inde-
 holder intet mindre, end hvad der skulle være den men-
 neskelige Stolthed. Vor Herkomst overalt er hvad
 vi mindst raade for, mindst kunde bryste os af, og
 hvorfor vi desto meere have at takke Gud, om det var
 vort Tilfælde, at være fødte af verdige Fædre. Men
 den Herkomst falder jeg stolt, som Gud erklærer for
 sin egen Gierning. Til et heelt Folk tales her i Folkets
 Stammefaders Navn: Nu siger HErren, som
 Skabte dig Jacob! En heller er det den almindelige
 Skabelse her tales om; thi i denne Meening, har den
 samme, som skabte Jacob, ogsaa skabt Asur og Mo-
 ab, Amalek og Pharao, og da var intet sagt med disse
 Ord. Men her sigtes til Jacob, som et særskilt, selv-
 stændigt og uafhængigt Folk betragtet, og dette var
 Guds Gierning; ja meere: Guds Skabning, hans eget
 Werk: I Folkeformærelsen i Gosen var hans
 Belsignelse kiendelig, vvert imod Slaveriets naturlige
 Virkning. I Deres Udførelse af Egypten var
 hans Magtes Arm frugtelig, trodsende menneskelig
 Overmagt og selve Elementernes sædvanlige Leb.
 I Statsindretningen var guddommelig Wiisdom
 den lovgivende Magt, og det er Guds Bespottelse, at
 tillegge Mosen større Deel deri, end den han tilearer
 sig selv. Jacob var bleven til et Folk, ikke ved Ero-
 bring, ikke ved spidsfindig Politik, ikke ved nogen So-
 lion eller nogen Lycurges; men Gud skabte Jacob i
 Orken ved Mosen, og siden, omendskønt han ikke
 skabte

Skabte det Land, hvor de skulle boe, saa lod han dog
 sin Frygt gaae frem for dem, og stridbare Folk og faste
 Muure falde, som ved guddoms Styrke. Slight skeer
 ikke i vore Dage; men endnu til et Folk fremfor til et
 andet kan det heede: **Iea skabte dig.** Folkebestyrere
 kunne ikke alle roese sig af lige stolt Herkomst. Har
 den hemmelige Gist, eller den kiebte Dolk, eller aaben-
 bare væbnet Vold giort Throne leedig for en nye herskende
 Familie, i Sandhed det er ikke Guds Skabning.
 Og det Vanhæld, som rammer den lykkelige Tyran
 eller den merke rænkesulde Politikker, det falder man
 ikke et Ris, men en velfortient Hævu fra den fortor-
 nede Retsfærdigheds vældige Haand. Hvad man da og
 er blevet til i Verden, saa er det en Trost at tenke
 paa, at man er det med Rette, og at man har Gud
 alleene derfor at give Eren. Men Texten gaaer
 videre, den nævner b) **De elstelige Borns**
guddommelige Forædling. Han, heeder det,
 som dannede dig, **Israel!** Dannelsen er Guds
 Maades Gierning, den virker paa alle i Guds Kirke,
 men udretter ikke det samme hos alle, intet hos dem,
 som modvilligen forkaste den. Hvad Paulus siger,
 maa enhver af Guds elstelige Born sige ham efter: Af
 Guds Maade er jeg det jeg er, og hans Maade,
 som var uddeelt til mig, haver ikke været for-
 givernes, i Cor. 15. Vi maa prale af vor Cultur,
 vor Oplysning, vor Opdragelse, saa meget vi ville;
 den sande Hierternes Forædling frembringes ved en
 højere Haand, ved Guds Ords Kraft, ved hans Aands
 og Maades Virkning; thi vi ere hans Gierning,
 skabte i Jesu Christo til gode Gierninger, Eph.
 2, 10. Overgiv dit Hierte, min Ven! til ham, som
 eene kan danne det, som leveret i Pottemagerens Haand,

og da, først da kan du blive et Eres Karr. Men
 hvorledes forstaer jeg dette? Havde Gud nogen Tild
 den Glæde af dette sit Folk, at han kunde sige om dem
 alle, eller vel endog kun om de fleste: Jeg dannet
 dig Israel? Nej, Andægtige! hvor disse to Be-
 navnelser, Jacob og Israel staar saaledes tilsammen,
 bemærke de ikke gandske det samme; Da er Jacob et
 Folke-Navn, men Israel de Edles Navn blandt
 Folket. Jacob selv fil ikke det Navn Israel, førend han i
 Kampen med Gud var dannet forædlet; altsaa ind-
 strækkes Antallet ved det sidste Udtysk. Det Israel
 Gud havde dannet, var kun en Deel af det Folk Ja-
 cob, som var hans Skabning, den usynlige sande
 Kirke midt i den større udvortes synlige, den lille Hjord
 midt i den store; Dersør Paulus: Ikke alle de, som
 ere af Israel, ere Israel — Ikke alle, som ere
 Børn efter Rigdet, ere Guds Børn, men For-
 jættelsens Børn regnes til Sæden, Rom. 9, 6—8.
 Ja! kun disse ved Maadens Haand forædlede ere
Guds Elstelige, Hellige og Udvægte; kun
 dem tilhører Forjættelsen, kun c) Deregs sonlige
 Tillid er vel grundet, kun til dem siger Texten:
Frygt ikke! thi jeg forløser dig; Jeg kalder
 dig ved Navn: du er min. Det er Tillid, sonlig
 Tillid, som indgives Guds elstelige Børn ved dette
 Guddoms Ord: **Frygt ikke!** I Menneskeets Mund
 et tomt Ord, i den Setsindiges Mund ofte et formastel-
 ligt Ord, det bliver enten uden Virkning, eller det
 virker Sikkerhed, Dumdriftighed. Men dersom den
 Evige intaler dette Ord i bævende Bryst: **Frygt**
ikke! saa er Freden der, om og Stridens Farer true;
 saa er et Havblik udbredet i Sielen, medens Stormene
 rase

case aden om. Virkningen af Ordet bliver, ikke trods
 sen'e Kiempemod, men stille sønlig Tillid, denne syde
 Toake: Ogsaa af denne Nød skal min Faders Haand
 rede mig, og vel er den grundet denne Tanke, denne
 Tillid; den grunder sig paa Faderens Magt og
 Viisdom og Kærlighed. Magten udtrykkes i dette
 Øste: Jeg forlæsser dig; Jeg er din Løser,
 din Hævner, din Befrier. Var det fra Trældom,
 saa haard som den i Egypten, du saae, jeg kunde
 udfrie dig; kommer du i et babylonisk Fængsel, du
 skal erfare, at jeg kan løse dine Baand, og er der et
 Tilfælde endnu haardere, hvor Sielenes Forløs-
 ning kostede saa meget, at den maatte ophørt
 evindeligt: Jeg har endnu den tilstrekkelige Øsepenge
 at give, ogsaa der kan jeg bevise Magt med min
 Arm, ogsaa da i Tidens Fylde skal denne Lovsang
 legges i din Mund: Du haver besøgt og forløst
 dit Folk! Luc. 1. Kort: I alle Tilfælde til enhver
 Tid, er Jeg den, som forløser dig. Hertil kom-
 mer Viisdom: Jeg kalder dig ved Navn. Jeg
 kiender dig personlig, ethvert Individuum i Verneflok-
 ken. Havde Kongerne paa Jorden denne Viisdom,
 kiendte de enhver Retskaffen ved Navn, det er, per-
 sonlig, og enhver Medlidende blandt disse, og deres
 Nød nære fuldkommen, da skulle det meest faderlige
 Regimenter endnu blive meere faderligt, og den sønlige
 Tillid hos deres Underhavende vore til det Utroelige.
 Men Gud har denne Viisdom; Er du dannet ved
 hans Naades Haand, saa frygt ikke: Forladt af alle,
 ubekjent eller endog foragtet af Verden, er der een
 som lever og seer dig, som kalder dig ved Navn,
 kiender dig personlig. Den sønlige Tillid hvile der-
 paa, da hviler den paa en Klippe. Guds faste Grund-
 vold

vold staer, siger Paulus, og haver denne Op-
skrift: **H**Erren kiender sine, 2 Tim. 2. Men
Fader-Kierlighed kroner alt. Dette er det store,
det største Ord: **D**U er min; den jeg skabte, jeg dan-
nede, jeg forloste, jeg kaldte ved Navn. **O!** Trost
over al Trost, naar du kan sige til din himmelske Fader
i den sonlige Tillsids stærke Sprog: Jeg er heel og
holden din Skabning, alt hvad der er godt hos mig,
din Maades Gierning, jeg er den, du kiebte dyre til
din Livegen, det nye Navn, det Sonne-Navn jeg bær,
det gav du mig; Jeg er gandske din, og hvo kan da
rive mig af din Haand? Du trukte mig til din Barm
med faderlige Arme, og sagde: **D**u er min! Thi kom-
me hvad komme vil, jeg frygter ikke; du er troefast,
du taaler ikke at see dig din Eyendom beroet. Saa
kunne Guds elskelige Born tenke, og at være en med
i denne Fløk, var hvad vi alle altid og allerhelst burde
søske os; men at vi kunde lære at sætte ret Priis paa
denne Tilstand, maae Faderen stundom lade os 2) ho-
re Råiset. Dette er min Tales, dette er Textens
anden Deel, og derom denne: **N**aar du gaaer i-
giennem Vandene — og igiennem Floderne —
igiennem Ilden og Euen. Jeg vil her først a)
fremsette Den rimelige Meening af disse Bill-
leder, b) og dernæst anvende Billederne selv til
min Hensigt. a) Phrophetens Meening er vist
nof her ikke egentlig Vand og Ilds Vaade; Og da
Vand og Ild ere saa forskellige Elementer, er det med
prophetisk Sprog overeenstemmende, derved at forstaae
Ulnkker i Staten og i Kirken. At mægtige Ry-
stelser i det borgerlige, betegnes ved Vand og Floder,
bevises af mange Skriftens Steder. Jeg vil kun an-
føre

føre eet af denne samme Prophete; Derfor see, saa
 skal Herren lade opkomme over dem Flodens de-
 mægtige og mange Vand, Kongen af Assyrien
 og al hans Hær og han skal komme op over alle
 hans Stromme, og gaae over alle hans Bred-
 de, og han skal fare frem i Juda, og overstyrle,
 og gaae over, indtil han naer til Halsen, Es.
 8. 7, 8. Da her nævnes nu i Texten Vand, hvor-
 igien nem at vade, og Floder, som selv komme og o-
 versvømme, saa kunne vi, om vi ville, derved forstaae
 indvortes borgerlige Uroeligheder, og udvortes ødeleg-
 gende Krig. Men det være dermed som det vil, Guds
 Barn, fordi de ere Guds Barn, ophøre dersor ikke
 at være Borgere, hver af sin Stat paa Jorden, og
 naar Guld tugter en Stat, et Rige, med borgerlige
 Ødeleggessers Riis, saa høre de det ikke allene, men
 føle det ogsaa, og føle det maaske haardere end andre,
 fordi de ikke kunde tillade sig den Bold og Gruesom-
 hed, hvormed den frekke Overtræder vender mangt et
 Sted bort fra sig. Den lange Fred og den endnu læn-
 gere Lyksalighed under en mild Regierung, lerer os at
 forglemme dette Onde, som var det ikke til, som kun-
 de det aldrig ramme os. Nu, velan da! saa lader os
 dog i disse Liider høre Riset; det tesser nu i stræn-
 geste Maade. Millions Jammerklage raaber til os;
 Lande, som ere Paradiiser mod vore negne Klipper,
 oversvømmes, lægges øde. Stromme rinde af Vor-
 geres Blod, ubegravede Krigsmænd blive Aadsel for
 Ørne, medens vore Døde samles med Fred til sine Fæ-
 dre i den stille, æderlige Grav. Hører Riset og
 hvo der haber bestillet det! Det synes end yder-
 mere nu at føres af en fortørnet Haand. Lader os ho-
 re det, og hylle de Lidende, og takke den Fader, som
 hidtil

hidtil kaauer os, eller ville vi maaskee ogsaa, kiede af
 gode Dage, og kaade under Fredens Sknage, plante
 os det fordomte Træe, som bær den Kvist, der siden
 skulde hudslette vor Ryg indtil Blodet, indtil Beene-
 ne. b) Ved Ild og Rue forstaer den hellige Sanger
 endnu strængere Plager. Religions Korsfolgelser,
 saadaane, som Israel maatte taale af Antiochus Epi-
 phanes, hvortil man formoder denne Spændom sigter,
 saavel som dette Davids Udtryk: Du lod et Men-
 neske fare over vore Hoveder, vi ere komne i Il-
 den og Vandet, Ps. 66. Det er, vi leede baade i
 Kirken og Staten; Ikke at tale om disse Petri merke-
 lige Ord: Eders Troes Prøve er meget dyreba-
 vere end det forgængelige Guld, som dog prø-
 ves ved Ilden, i Petr. 1, 7. Visselig, Ilden er en
 haard Prøve; Visselig kunde vi meget igjennemgaae
 og udholde, naar man dog levner os Samvittigheds
 Frihed, Kirkefred; Men disse Klenodier borte, saa
 brænder Ilden, saa flammer Rue; Og da gielder det
 om, at ikke fortøres, da gielder det om, at kunde
 blive udvalgt i Elændigheds Ovn, Es. 48. Jeg er
 forsikret, at paa denne Dag, medens vi samles her med
 høytidelig Fred, for at dyrke vor Gud, ere der i det
 christelige Europa 1000 og atter 1000 Siele, som
 sukke i Landom, og ønske at samles i deres vanhellige
 de Templer, og ønske at høre deres fordrevne eller myr-
 dede Lærere, og brænde af Længsel efter at see endnu een-
 gang den dyrlige Guds Tjeneste, medens den radbræl-
 kende Hornstes usfrugtbare Larmen quoeler enhver an-
 dægtig og gudelig Tanke. Der er et Land, Andægtige!
 hvor denne Ild, antændt af Holvede, brænder, og vi
 høre lige til os Bragen af denne Rue; Hvad skal den
 Lyd sige os, uden dette Prophetens; Hører Risset

og den som haber bestillet det! Hvad skal dette
 lære os? Vandrer den Stund J have Lyset! Men
 lader os dog ogsaa engang bestue b) De prophetiske
 Billeder selv i deres bogstavelige Forstand, og bestue
 dem, om vi kunde, i deres heele frugtelige Majestæt. Ele-
 menterne ere Guds Tienere, og stundom hans Bredes
 højrostede Prædikantere. **Vandet**, dette venstka-
 belige flydende, som slår det yderste af den gronne
 Eng med sine sinne snaksomme Bolger. Disse Floder,
 der komme ned af Biergene, og gaae i mange Greene
 og Bugter, krummende sig hen over de dyrkede Land-
 stæckninger, ligesom fuldblodige Alarer over en sneehvid
 Tind; Naar dette Vand vorer, naar disse Floder bli-
 ve krummende, da føre de Død og Undergang, Øde-
 leggelse og Ruiner, Frugt og Angest i deres Skild.
 Vi hørde for syde Tid siden dette Niis, hvorledes det
 røffede vort Broderskab i Norges østlige Dale; Men-
 nesker og Kvæg bortførtes med rasende Fart, for at styr-
 tes mod Klippen; Huse og Hytter blev flydende som
 Skibe og Baade, dyrkede Ågref dybt begravne under
 Sand og Grus. Ach! ja! den Evige har mange Niis;
 Men hidtil har Verden intet frugteligere kiendt, end
 Vandet. Alle Omstyrtelser i Naturen, alle Virkninger
 af Storm og Orkaner, Volcaner og Jordrystelser til-
 sammenlagte, beløbe sig ikke til saa meget, som den
 eene Syndflod i Noæ Dage. Men dette viide vi dog;
 at naar der skal komme en sørre, naar Naturens heele
 stierne Bygning skal falde, naar Himmel og Jord skal
 forgaae, da skal det skee, ikke ved Vand, men ved
Ild, og derfor fører Ilden med sig, som mig syn-
 nes, noget mere guddommeligt, end ethvert andet Ele-
 ment. En klar opstigende Flamme er et himmelst Syn,
 et Wesen, vi ikke begribe, blydt og belyligt for den stil-
 le

le gustende Wind, og dog maegtigt til at oplose haardeste Metaller, dog maegtigt at giere Steenen flydende som Vand. Bore Legemer taale at berøre alle andre Elementer, kun ikke Ilden; den holder altid i en vis Afstand fra sig alt hvad som lever og drager Ande, den fortærer alt hvad Jorden frem bringer af Vexter. Haver banker omsonst paa Klippens Baegg, og grundfaestede Fielde trodse de hvirvlende Orkaner; men Ilden kommer Biergene til at revne. Blandt Alsgudsdyrkelsens mange Fabler finder jeg ingen mere undskyldelig, mere med Hornuft stemmende, mere fortryllende for det sandelige Menneske, end Persernes, som tilbade Ilden. Overalt: skulle vi tænke os Jorden, vor store Moder, som et Legeme, saa maatte Ilden blive dette Legemes Siel. Men naar nu Naturens HErr bruger den som et Niis; O! hvad den da er frugtelig, hvor den soer unge Slag, og hugger dybe Saar. For denne Byes Indvaanere behøver jeg ikke at beskrive denne Modgangs Heede som noget fremmed, i Petr. 4. Der leve Mænd iblandt Eder, som ret godt vide, hvorledes det smager, at forlade Huis og Hjem, hvorledes Ivarre til Mode, medens I saae denne uforsonlige Fiendes rasende Bold, hvorledes Eders bævende Tanke fulgte Euen ind i hvert Værelse, og syntes, at enhver huuslig Glæde, I have nødt der, brændte tillige; og dog tor jeg sige, I endnu aldrig have seet en Brand, saa frugtelig som den, der samler os til Andagt paa denne Dag.
Et Slot brændte. Dette hører den Eensoldige, og tænker sig kun en Bygning, omtrent som den, der bær Navn av Slot i denne vor By; Men naar vi sætte tre saadanne, det eene over det andet, og vi atter føje 6 saadanne tilsammen under eet Tag, saa have vi enda neppe Størrelsen af den i Alse lagde Konge-Buelig.
 Den

Den var Rigernes Stolthed; Midt i Hovedsta-
 den, hvor hvert andet Huus er et Pallads mod de beste
 af vore, udmarkede sig Christiansborg saa kiendelig,
 at en fremmed Rejsende kunde uden Anviisning sige:
Der boer den første Mand i Landet. Kunst og
 Kostbarhed og Smag havde rigeligen prydet de tempel-
 store Gemarker. Heltenes Bedrifter og Oldtidens Hi-
 storie fandtes indvævede i Tapeterier, som om Mahle-
 rens Pensel havde stætteret dem; Hist igien Mahlerie-
 er, saa lignende Naturen, at du maatte troe dig i Sæl-
 skab med levende Fyrster, medens du endnu stod alleene
 i det herlige Forgemak. De gode blandt Landets Son-
 ner, som saae den megtigere Monarches fremmede Ge-
 sandt optrædende første Gang paa denne Kongeborg,
 lode denne roesværdig stolte Tanke følge ham: "Nu vil
 "han dog erfare, at han ikke er kommen til Hottentot-
 "ternes Land, hvor intet Kunstens Mesterstykke findes,
 "eller om det fandtes, ikke fredes; Han maae vel troe,
 "at Konge-Baeliger ere bygde paa Rigernes Bekost-
 "ning; men han skal da ogsaa see, at Twillingrigets Kon-
 "ge boer vel, og slutte deraf, at han boer blandt et Folk,
 "som elsker ham, som edelmodigen bryster sig af all den
 "Glands, der omringer hans Throne. Vi kunde fristes
 "at misunde enhver anden Medundersaat de mangfol-
 "dige Livets Bequemmeligheder, han nyder og vi sav-
 "ne. Vi kunde, naar vi see Ødselhed af Pragt, spørge:
Hvortil deane Spilde? Men Monarchiets Ven-
 "gleder sig i Kongens Ere; I ham have vi alle lige
 Deel, og i hans Huuses Glands, og vi taale ikke den ne-
 drige Tanke: Han kan boe som enhver anden.« Nen!
 højt thronede Landets Fader i denne stolte Baelig, Ri-
 gernes Prydelse og Danners og Nordmænds Øyhenslyst;
B Men

Men ses, der fændtes en Ild, Guld veed hvorledes,
 og hvo vedste altid, hvor den første Gnist scengede,
 det første Kull laae og ulmede, naar Timen, at bruge
 Rüset, er bestemt i den Eviges Raad. Han er dog Huus-
 sets Herre, han, som throner over den høye Skye. Flyt-
 terid er et Vink fra ham, da nedstiger af Thronerne I
 Mægtige, da flygter I Fyrster paa Jorden, da sætter E-
 ders Mund i Stov, I, som herske over Folkene, da
 viger, I menneskelige Kunster! Gører Pagt med Van-
 det, I Jordens Sonner! og I skulle dog ikke slukke den
 Ild, som er et Riis i den Vældiges Haand. Anvender
 Mand's Kraft og Heltemod og raske Raad, men kuen
 spotter af mægtige Bestræbelser. Højt brændte denne
 Bygningers Dronning, indtil Taarnet, hendes
 Hoveds Krone, faldt, indtil enhver af hendes Prydelser
 vare afkædde; Den syntes at græde, Guld og Selv,
 saa dryppede Kostbarheder, smelte i Asken, og inden
 saa Timen stod kun det usle gyselige Beenrad tilbage af
 negne og forbrændte Muure; Døsaa hørde med til den-
 te Bygning et Guds Huus, hvo som saae det, disse
 Begge af poleret Marmor, disse Raade af Marmor
 Stykker, med saa megen Indighed prydede, og nu seer
 Ruinerne, skylde Asken andagsfulde Taarer; Han
 maatte nok klage med den grædende Prophete: Hvor-
 ledes er Guldet saa dumt? Det gode kostelige
 Guld saa forandret; Helligdommens Steene ere
 fastede foran paa alle Gader, Begræd. 4. I Fred paa-
 kom Kongehuuset en Bitterhed, ja en Bitterhed, og
 det faldt i Landsfaderens Lod at sige med Jeremias: Jeg
 er den Mand, som saae Elendighed ved Guds
 Vredes Riis, Begræd. 3. Hører Rüset, Andegti-
 ge! og hvo der haver besikket det. Hvad er nu mere brand-
 frid

frit paa denne Jord? Hvad er nu mange Dynes Vagt,
 mange Armes Styrke? Hvad er tredobbeltie Muure,
 hvad er, om det var selve Klippen? Naar denne Byg-
 ning maatte falde; Hvor giemmer du nu dine kostelige
 Klenodier, hvor finder du en tryg Tilflugt for dig selv?
 Set dig under Skyggen af Kongelig Throne, eller gaae
 ind i det Allerhelligste, og omfavn Alterets Horn, og
 den alting giennemtrængende Rue skal opsoge dig, Fal
 finde dig, skal forsøge dig, og under aaben Himmel
 skal du sande disse Kongelige Ord: Det er altsammen
 Forængelighed og Alands Fortærelse. Lykkelig da,
 og allene derved lykkelig, om du herer til den udvalgte
 Fløk, til den lille Hiord, om du er en af Guds elskeli-
 ge Born; thi da skal du ogsaa see 3) Den faderlige
 Haand, som føret Ruset. Derom Terten: Naar
 du gaaer igennem Vandene, er jeg hos dig, og i-
 giennem Floderne, da skulle de ikke overstyrre dig.
 Naar du gaaer igennem Ilden, skal du ikke for-
 brændes, og Euen skal ikke fortære dig; thi
 jeg er Hæren din Gud; Jeg Israels Hellig-
 ge din Befriher. Tiden tillader mig ikke at standse
 ved ethvert Ord i denne Tertens sidste Deel. Dens Ho-
 vedindhold er: at Guds Kirke skal bevares i og under
 alle Trængsler, og om den skal man altid kunde sige:
 Et ikke dette den Brand, som er rykket ud af
 Ilden? Naar den store, den sidste Brand kommer,
 endog da have Guds Udvalgte dette Æres Ord fra Kon-
 gernes Konge: Men naar disse Ting begynde at
 skee, da seer op og oploftter Eders Hoveder; thi
 Eders Forløsning stunder til. Men hvad Tildra-
 gelsen angaaer, som sammenkalder os, da har det sig
 altid

altid saa med langt fraværende, og dem, der ikke varer
 Øyenvidner. Vi kunne giore os rigtigt Begreb om
 den Ødelæggelse, som skeede, men ikke om den som
 truede; vel om Neden, men ikke om Frelsen; vel om
 det Huus, som faldt, men ikke om dem, som blev
 staende; vel om deres Jammer, som bleve qualte i
 Luen, men ikke om Miraklet af deres Frelse, som kom
 derfra uden Skade. Noget kunde vi dog slutte, og
 Resten maae vi troe. De dyrebare Kongelige Perso-
 ner ere alle uskadde, og det maatte de blive, siger man,
 da Ulykken brod ud om den høje lyse Dag. Men kunde
 den samme ikke ogsaa begyndt midt om Natten; El-
 ler hvo raader for, at ikke Rædsel betager ham midt i
 Vaadens Stund? Hvor mange i vor By, som Luen
 ikke bererte, hvis eget Huus ikke brændte, have ikke i
 de store Brandede i et Øyeblik indbrukket den Forskrel-
 kelses Gift, som løb om i deres Aarer, nedbrod deres
 Helbred, forkortede deres Dage? Og enda skulle
 vi ikke erklaende den Fader-Haand, som her forde Riis-
 set, naar Landets Fader takker selv, og med alle Sine
 befinder sig uden Fare! Vi, som have seet, hvilke utroelige Spring den himmelhøye Rue kan giore hen over
 heele Byens Qvarterer; Vi bor kunde slutte
 hvad Rue det var, naar en saa uhyre Bygning paa
 engang brændte. Jeg er vis paa, det var et Riis,
 langt nok til at resse en allene nærmeste kostbare Byg-
 ninger, men endog den heele Stad. Men see,
 det var en Fader-Haand, som forde det tun-
 ge Riis; og nu knaler Kongen takkende for Konger-
 nes Konge, Landets Fader for hans og vor Fader.
 Nu synes mig here Textens Ord, saa lydende i Chri-
 stians Mund: Jeg gik igienem Ælden, den for-

forbrændte mig ikke, i gien nem Euen, den
 fortærede mig ikke; thi du H^Erre er min
Gud, du Israels Hellige er min Befrier.
 Jeg vil ikke giøre vidt og bredt af de Syner Kongen
 saae, den Ild, som beselede alle raske Mænd til
 muelig Biestand, de mange Kostbarheder, som blev
 reddede med Livs Fare. Dette Niis har den Art,
 det virker saaledes paa det heele Broderstab, det gior
 den Fenge dristig, den Svage sterk, den Kolde
 varm, det foreener alle i een Aand til eet Maal. Og
 det er da kun Menneskeslagtens skinbarlige Afskum,
 som paa den Tid kan føle nogen anden Lust, end den:
 at hielpe, den: at redde; og der staer skrevet:
Er du efterladen paa Nødens Dag, da skal
 din Bract blive ringe, Ordsspr. 24. Men denne
 fortærende Eue tændte endnu en anden Ild, og den
 er skion, og høyt brænder den, og Eueens Brag skal
 tale til Riger, hvor Konger myrdes, og sige dem,
 hvad det danske Folk feler for Kongen og hans
 Huus. Denne Ild er endnu mere guddommelig,
 end de fire Elementer; Med dem vilde jeg gierne an-
 tænde hvor jeg kunde, hvor der ikke allerede brændte;
 Jeg vilde gierne henlegge, hvor Menneskene sove,
 hemmelig Tonder til denne Ild; Jeg vilde laane min
 Hrelfers Ord: Jeg er kommen at kaste Ild paa
 Jorden, og hvor vilde jeg, at den brændte
 allerede! Luc. 12, 49. Der stode de plyndrede
 Slottets Muure, ligesom troe og uovervindelige Tie-
 nere, og tilbsde endnu deres gamle Herstab sin hul-
 de Biestand, sine brede Skuldre, der stode de som
 skaldede Mænd, og begjæredes, om ikke, som ser, en
 Kobber Hielm, dog et Dække over deres Hoveder,

at ikke Regn skulle fortære hvad Ilden havde levnet.
Der stode de med nogene Sønder og ligesom betlede,
ikke om Silke Klæder, som før, kantede med Guld og
Solv, dog om et anstrengt Skul for deres Mogen-
hed, at de ikke evig skulle blive ubrugbare til Kon-
gens Dienestie. Ja! den Fader, der bruger Luen som
et Riis, kan ogsaa giøre Steenene kalende. Il-
den var slukt, og strax tændtes en anden, der var og
saa HErrens Lue; thi det var Kierligheds Ild,
og Guld er Kierlighed. Det danske Folk, uanmodet,
mod Kongehuusets Formodning, og langt over alles
Formodning, sammenlyder til at bygge Kongen og
hans Huus et Huus, Kongen værdigt. Ikke allene
den riige Mand satte ædel Stolthed i at give Prover
paa sin Rigdom, ikke allene den maadelig formuende
Borger skatlagde sig selv, ikke efter Formuen, men
Hierteris Foleser; Ikke allene Embedsmænd kneb af
sine indskrankede Mund-Portioner, for dog ogsaa at
være sin Smule Kalk til de nogene Muure, men Ar-
bejdsmanden frembod en frievillig Told af sit Ansig-
tes Sveed, og heele Bonde-Distrieter skrewe sig for
ganske betrægelige Summer. Undres da ikke, Un-
dægtige! at Kongen, der ligesom paa nye hyldes af
Hierterne, udbredet sit Hierte for Guld, og takker
ham, som har alle Menneskers Hierter i sin Haand,
og kan bøye dem som Vandbække efter sin Willie.
Jeg har intet Kald til at tale fra dette Sted, uden
Guds Sag, og siundom de Fattiges. Denne Sag
er ingen af Deelene; men jeg vanhelliger dog ikke
Stedet, naar jeg siger: at dette nu ogsaa er blevnen
Morges Eres Sag, at Kong Christian den 7de
ogsaa er Morges Konge, og at Nordmænd aldrig no-
gensin-

gensinde have veget for de Danske i nogen ødelaaed, og jeg skulde vantrives her, om jeg tænkte, at Ver- gense vare mindre Nordmaend, end andre. Kunde maaskee den strønge Philosophie have Indvendin- ger mod den Ild, som sees brændende i danske Pa- trioters Hierier; kunde den i sit folde Sprog siige os, at ved saadan Ild skulde tusinde arme for- frosne og nødslidende været kraftig husvalede; saa var det dog kun en iscariotisk Anmærkning over Kierlig- heds Nardus, lig den Joh. 12, 6; saa var det dog Niddings Værk, at ville slukke saa skon en Ild, hvor den antændes af sig selv; thi man graver siden i den evige Aske, og finder ikke en Gnist, brugbar hverken til Gavn eller Hæder. Men fornemmelig hører Ruiset, og seer, hvilken faderlig Haand der førde det; Kysser denne Haand med sensig Erefrygt, og beder tillige: H'Erre! straf os ikke i din Vre- de, og tugt os ikke i din Grumhed! Ilden var et Ruis, lad vor Bon blive en Ild, medens vi bede for Landets Fader, for Rigernes Fred, for Fred over hver ærlig Mands Huus og Hjem, for Fred over den Fattiges Hytte. Vor Lov og Tak stige højt, som Luen, op til den Fader, som midt i Straffen tænkte paa Misskundhed, som sagde til den ødelæggende Pla- ge: Hidtil skal du komme, og ikke længere! Beder Ild ned af Himmelten, til at opglede vor Bon- og Tak-Offer, til at smelte Hiertetne ogsaa her under Kuldens Himmellegn, at der ogsaa maatte komme Guld fra Norden! Kommer! lader os tilbede, lader os bøye Knæe for H'Errens Ansigt, som os gjorde !!!

35024